

Педагогічна освіта

УДК 378.147:159.944:004.738.5:371.13

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15837588>

Сучасні психолого-педагогічні технології в закладах вищої освіти

Тищенко Валерія Олексіївна

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, професор кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту, Запорізький національний університет, 69600, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 66,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9540-9612>

Соколова Ольга Валентинівна

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту, Запорізький національний університет, 69600, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 66,

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1062-0935>

Коваленко Юлія Олексіївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту, Запорізький національний університет, 69600, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 66,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0827-9371>

Верітов Олександр Ігорович

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної культури і спорту, Запорізький національний університет, 69600, м. Запоріжжя, вул. Університетська, 66,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3793-3010>

Прийнято: 05.05.2025 | Опубліковано: 18.05.2025

Анотація. У статті розкрито концепцію емоційно безпечного середовища в закладах вищої освіти через призму метафоричної моделі «Емоційний Wi-Fi», яка поєднує психолого-педагогічні технології з інструментами цифрової підтримки студентів. Актуальність дослідження обумовлена зростанням рівня психоемоційного напруження у здобувачів освіти в умовах війни, нестабільності та гібридного формату навчання. Метою дослідження є наукове обґрунтування ролі сучасних психолого-педагогічних технологій як системи «емоційного покриття» у забезпеченні ментального здоров'я студентів. Визначено структурні компоненти моделі: «роутер» (служба підтримки), «сигнал» (інструменти взаємодії), «пристрої» (учасники процесу), «зони покриття» (формати реалізації) та «мертві зони» (слабкі місця). Проведено аналіз теоретичних підходів до формування емоційно безпечного середовища, зокрема когнітивно-афективного, середовищного, системного та інноваційно-технологічного. На основі виявлення актуальних викликів (стигматизація, цифрова фрагментарність, брак компетентності викладачів) запропоновано практичну модель інтеграції психоемоційної підтримки. Модель демонструє адаптивність до різних ресурсних умов закладів вищої освіти та може бути застосована в очному й дистанційному навчанні. Результати дослідження можуть стати основою для розробки інституційної політики ментального здоров'я, створення платформ емоційної грамотності та цифрових сервісів підтримки. Обґрунтовано перспективи подальших досліджень у напрямі емпіричної верифікації ефективності моделі та її впровадження у систему професійної підготовки викладачів.

Ключові слова: вища освіта, діджиталізація, ментальне здоров'я, вища освіта, емоційна підтримка, цифрові сервіси, емоційна грамотність, студентське середовище, саморегуляція, освітні інновації

Contemporary Psycho-Pedagogical Technologies in Higher Education Institutions

Valeria Tyshchenko

Doctor of Science in Physical Education and Sports, Professor of the Department of Theory and Methods of Physical Culture and Sports, Zaporizhzhia National University, 69011, Zaporizhzhia, Universytetska Street, 66, Ukraine,
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9540-9612>

Olha Sokolova

PhD of Physical Education and Sport, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Physical Culture and Sports, Zaporizhzhia National University, 69011, Zaporizhzhia, Universytetska Street, 66, Ukraine, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1062-0935>

Yulia Kovalenko

PhD (Pedagogy), Associate professor of the Department of Theory and Methods of Physical Culture and Sports, Zaporizhzhia National University, 69011, Zaporizhzhia, Universytetska Street, 66, Ukraine,
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0827-9371>

Oleksandr Veritov

Doctor in Pedagogical Science, Associate professor of the Department Physical Culture and Sports, Zaporizhzhia National University, 69011, Zaporizhzhia, Universytetska Street, 66, Ukraine,
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3793-3010>

***Abstract.** The article presents the concept of an emotionally safe environment in higher education institutions through the lens of the metaphorical model*

"Emotional Wi-Fi," which integrates psycho-pedagogical technologies with digital support tools for students. The relevance of the study is determined by the growing level of psycho-emotional stress among students in the context of war, instability, and hybrid learning formats. The aim of the research is to scientifically substantiate the role of modern psycho-pedagogical technologies as a system of "emotional coverage" to support students' mental health. The structural components of the model are defined: "router" (support services), "signal" (interaction tools), "devices" (participants), "coverage zones" (implementation formats), and "dead zones" (weak points). Theoretical approaches to forming an emotionally safe educational environment are analyzed, including cognitive-affective, environmental, systemic, and innovation-technological perspectives. Based on identified current challenges (stigmatization, digital fragmentation, lack of teacher competence), a practical model for integrating psycho-emotional support is proposed. The model demonstrates adaptability to various institutional resource conditions and can be applied in both in-person and distance learning. The research results can serve as a foundation for developing institutional mental health policies, emotional literacy platforms, and digital support services. The study outlines prospects for further research aimed at empirically validating the model's effectiveness and integrating it into teacher training systems.

Keywords: *higher education, digitalization, mental health, emotional support, digital services, emotional literacy, student environment, self-regulation, educational innovations*

Постановка проблеми. У сучасному освітньому просторі ЗВО дедалі виразніше відчувається нестача «сигналу» – тієї невидимої, але критично важливої психоемоційної підтримки, яка здатна забезпечити стабільний зв'язок між студентом і його внутрішнім ресурсом. В умовах постстресового соціуму, гібридного навчання, викликів війни та інформаційного

перевантаження, студенти часто втрачають «покриття» – контакт із собою, мотивацією, академічною стійкістю [12].

Психолого-педагогічні сучасні технології у цьому контексті виступають своєрідним «емоційним Wi-Fi», здатним створити у ЗВО простір, де кожен здобувач має доступ до ментального балансу, індивідуалізованої підтримки та інструментів саморегуляції. Однак у більшості освітніх закладів ця система або відсутня, або працює з перебоями – з низькою швидкістю реагування, слабким сигналом емпатії й відсутністю емоційної кібербезпеки [6].

Таким чином, виникає потреба у науковому переосмисленні ролі психолого-педагогічних технологій як інструментів «підключення» студентів до здорового освітнього середовища, що зумовлює актуальність створення цілісної системи емоційного забезпечення вищої освіти, здатної функціонувати як стабільна, гнучка і надійна мережа підтримки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування емоційно безпечного середовища у закладах вищої освіти розглядається у сучасній науковій літературі як ключова умова ефективного функціонування освітнього простору, де відбувається не лише трансляція знань, а й особистісне зростання здобувача освіти.

У контексті психолого-педагогічних досліджень простежується інтеграція кількох провідних підходів [7, 8]. Один з яких це когнітивно-афективний підхід, що підкреслює взаємозв'язок когнітивної активності та емоційного стану студента. Згідно з Zull, 2002; Immordino-Yang, 2016, навчання є ефективним лише за умови позитивного емоційного фону, що стимулює активізацію префронтальної кори та сприяє глибокій обробці інформації [4, 15].

Середовищно-орієнтований підхід орієнтується на створення соціально-психологічно комфортного мікроклімату в освітньому середовищі. У працях В. Fraser, С. Aldridge та ін. акцентується на важливості відкритості,

доброзичливості, довіри та емоційної включеності у міжособистісних стосунках «викладач–студент» [2].

Системний підхід розглядає психолого-педагогічні технології як елементи єдиної системи взаємодії, яка охоплює адміністративні, академічні й позааудиторні канали підтримки. Системність дозволяє забезпечити узгодженість впливів та уникнути дублювання або прогалин у підтримці ментального здоров'я студентів.

Інноваційно-технологічний підхід у фокусі якого – цифрові засоби моніторингу, телементорство, гейміфіковані додатки та сервіси емоційного супроводу (наприклад, Headspace, Woebot, Mindly). Інструменти діджитал-підтримки розглядаються як ефективне доповнення до традиційних психолого-педагогічних методів. Так Headspace – один із найвідоміших мобільних додатків із майндфулнесу. Застосунок використовується в дослідженнях впливу на тривожність, стрес і концентрацію серед студентів та школярів. Kuiken W., et al. обґрунтовують ефективність діджитал-програм у навчальних закладах [9].

Woebot – чат-бот, який надає базову підтримку в стилі когнітивно-поведінкової терапії (CBT). Fitzpatrick K. K. et al. показали, що Woebot знижує симптоми тривоги та депресії вже за 2 тижні використання [1].

Важливе дослідження, яке демонструє, що емоційний стан безпосередньо впливає на когнітивну здатність до навчання. Автори доводять, що стійке емоційне середовище є основою для глибокого засвоєння знань [10, 13].

У книзі Zins J. E., et al. узагальнено дані щодо важливості соціально-емоційного навчання (SEL) як умови академічного успіху [14]. Підкреслюється, що інтеграція SEL у ЗВО знижує рівень тривожності, підвищує мотивацію та покращує міжособистісну взаємодію.

Дослідження низки вчених фокусує увагу на тому, як емоційна підтримка студентів в умовах онлайн-навчання залежить від педагогічної

готовності та цифрових компетентностей викладачів – напряду співвідноситься з вашими положеннями про цифрову частину «емоційного Wi-Fi» [5].

Mindly – не стільки клінічно досліджуваний застосунок, скільки візуальний органайзер для емоційного упорядкування думок. Прямих академічних джерел про нього мало, але його згадують у контексті інструментів самоорганізації та емоційної саморефлексії [11].

Таким чином, сучасна наука констатує, що емоційно безпечне середовище у ЗВО не формується випадково, а є результатом цілеспрямованої дії – технологічної, організаційної, педагогічної та психологічної. Психолого-педагогічні технології, у свою чергу, виступають не лише інструментами корекції, а й засобами профілактики, які забезпечують сталу підтримку та знижують ризики психоемоційного вигорання у здобувачів освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростання інтересу до психолого-педагогічного забезпечення у вищій освіті, багато компонентів цього процесу залишаються фрагментованими або не мають стабільного «сигналу» в освітній реальності. Передусім, недостатньо вивченим залишається питання створення інтегрованої системи емоційної підтримки, яка б охоплювала не лише критичні ситуації (кризи, зриви, дропаути), але й щоденну «профілактику» психоемоційного вигорання.

Також не розроблено дієвих моделей діджиталізованого психолого-педагогічного супроводу, який би відповідав стилю життя сучасного студента – з його потребою в швидкому, адаптивному, ненав'язливому форматі підтримки. Залишається відкритим питання формування «емоційної грамотності» у викладачів, які в умовах багатофункціонального навантаження не завжди мають ресурси для м'якого управління психоемоційною атмосферою в аудиторіях.

Нарешті, бракує емпіричних досліджень ефективності психолого-педагогічних технологій саме як системи – з чіткими каналами «трансляції»,

зворотним зв'язком і захистом від інформаційного та емоційного перевантаження студентів. Означені аспекти й становлять ті «мертві зони покриття», які потребують додаткового вивчення й модернізації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Мета дослідження – наукове обґрунтування ролі сучасних психолого-педагогічних технологій як системи «емоційного Wi-Fi» у закладах вищої освіти, що забезпечує безперервний зв'язок між студентом і ресурсним освітнім середовищем у контексті ментального здоров'я, мотивації та академічної стійкості.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати науково-теоретичні підходи до формування емоційно безпечного середовища у ЗВО на основі психолого-педагогічних технологій.

2. Визначити компоненти ефективного «емоційного покриття» студентів у цифровому та офлайн-форматі навчання.

3. Оцінити поточний стан психоемоційного забезпечення в освітньому процесі та виявити «зони нестабільного сигналу» – критичні прогалини в підтримці студентів.

4. Розробити структурну модель інтеграції психолого-педагогічного супроводу як стабільної та чутливої до потреб студента системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Емоційна безпека студентів є ключовим фактором успішної реалізації освітнього процесу, незалежно від формату навчання. Для забезпечення стійкого та ефективного «емоційного покриття» в межах моделі «емоційного Wi-Fi» необхідно визначити основні компоненти, які дозволяють досягати сталого контакту з емоційним станом студентів, підтримувати їх мотивацію, саморегуляцію й відчуття причетності до академічного середовища. Ефективне емоційне покриття – це не окремий захід чи проєкт, а багаторівнева, взаємопов'язана система. Її завдання – не лише «заспокоїти», а створити передумови для

психологічного ресурсу студента, який дозволяє адаптуватися, розвиватися та зберігати мотивацію у складних умовах сучасного навчання.

Попри декларативне визнання важливості ментального здоров'я в закладах вищої освіти, стан реального психоемоційного супроводу студентів залишається фрагментарним, епізодичним і недостатньо систематизованим. Психолого-педагогічна допомога найчастіше зводиться до функціонування консультативного кабінету, який має обмежений кадровий, часовий і технологічний ресурс.

Серед основних «зон нестабільного сигналу» можна виокремити кілька груп проблем:

1. Інституційна розбалансованість: відсутність нормативно закріплених моделей інтеграції психоемоційної підтримки в освітній процес; низька пріоритетність цього напрямку в політиці розвитку ЗВО.

2. Обмежена компетентність суб'єктів взаємодії: значна частина викладачів не має підготовки з емоційної грамотності або кризового реагування, що унеможлиблює надання навіть базової підтримки в аудиторному середовищі.

3. Стигматизація звернення по допомогу: досі поширеною є думка, що прохання про психологічну підтримку є ознакою слабкості. Це знижує готовність студентів відкрито говорити про свої потреби та унеможлиблює вчасне втручання.

4. Цифрова фрагментарність: відсутність єдиної електронної платформи або мобільного додатку, інтегрованого з внутрішньою екосистемою ЗВО, що забезпечував би анонімне звернення, скринінг стану та мікроінтервенції.

5. Реактивний, а не превентивний підхід: у більшості випадків психолого-педагогічні служби реагують на вже проявлені критичні симптоми (зриви, тривала відсутність на заняттях, звернення адміністрації), замість системного моніторингу та щоденного психоемоційного супроводу.

Таким чином, оцінка поточного стану психоемоційного забезпечення вказує на наявність серйозних функціональних розривів між потребами студентів і можливостями системи. Виявлені проблеми підтверджують необхідність запровадження структурованих моделей на кшталт «емоційного Wi-Fi», що поєднують як інституційний, так і технологічний виміри підтримки.

Сьогодні студентам потрібна не тільки освіта, а й підтримка: багато хто має тривогу, втоми, апатію; війна, нестабільність, онлайн-навчання – усе це виснажує. І ми не можемо вчити, закриваючи очі на емоційний стан студентів.

Наша розроблена модель «Емоційний Wi-Fi у ЗВО» – це образне порівняння, яке допомагає уявити, як працює система підтримки психічного здоров'я студентів у закладі вищої освіти. Ми уявляємо, що така підтримка – це як Wi-Fi: її не видно, але вона має бути всюди – стабільна, доступна, потрібна.

«Емоційний Wi-Fi у ЗВО» структурується за аналогією з цифровою мережею Wi-Fi та складається з п'яти основних блоків:

1. Роутер – психолого-педагогічна служба ЗВО – ядро системи, що виконує функції «емоційного передавача»: координація психологічної допомоги, освітній коучинг, адаптація першокурсників. Саме ця служба забезпечує початкову «трансляцію» підтримки на всі рівні освітнього процесу.

2. Сигнал – сучасні технології взаємодії: чати довіри, Telegram-боти, гейміфікацію, VR/AR-середовище. Означені хвили підтримки мають охоплювати студентів незалежно від формату навчання – очного, дистанційного або змішаного.

3. Пристрої підключення – учасники освітнього процесу – студенти, викладачі й адміністрація – як активні елементи, отримують або ретранслюють сигнал підтримки. Зокрема, викладачі відіграють роль «ретрансляторів» через емпатійне викладання, гнучке оцінювання й розвиток емоційного інтелекту.

4. Зони покриття – простори реалізації моделі – не лише навчальні аудиторії, а й платформи позааудиторної діяльності, студентського самоврядування, кризової допомоги. Ідея полягає в тому, що підтримка повинна бути всюди: від лекцій до гуртожитків і студентських ініціатив.

5. Зони слабкого сигналу – виклики та бар'єри, до яких належать відсутність психоемоційної грамотності, стигматизація звернень по допомогу, слабка цифрова інфраструктура. Проте проблеми потребують окремих стратегічних рішень.

Модель спирається на когнітивно-афективний підхід до навчання, у якому емоційна стабільність є необхідною умовою ефективного пізнавального процесу. Дослідження показують, що рівень тривожності та емоційного вигорання напряму впливає на академічну успішність студентів.

В умовах війни, соціальної напруги та цифрового перевантаження, студенти все частіше потребують не лише знань, а й підтримки. Традиційні моделі психологічної допомоги не справляються з масштабом викликів.

Модель дозволяє об'єднати існуючі ресурси ЗВО – від викладацького складу до технічної інфраструктури – в єдину систему підтримки, що сприяє формуванню психологічно безпечного освітнього середовища.

Елементи моделі легко масштабуються та адаптуються до ресурсних можливостей різних ЗВО – як великих університетів, так і регіональних академій.

Висновки. У статті обґрунтовано актуальність створення системної моделі психолого-педагогічного супроводу студентів в умовах зростання психоемоційного навантаження, пов'язаного з війною, цифровою трансформацією освіти та загальною соціальною нестабільністю.

Розроблена модель «Емоційний Wi-Fi у ЗВО» є ефективним образним інструментом для опису багаторівневої системи емоційної підтримки в закладах вищої освіти. Вона дозволяє візуалізувати функціональні

взаємозв'язки між джерелами підтримки (службами, технологіями) та її отримувачами (здобувачами освіти, викладачами, адміністрацією).

Ключовими структурними компонентами моделі виступають: «роутер» (психолого-педагогічна служба), «сигнал» (сучасні цифрові технології), «пристрої підключення» (учасники освітнього процесу), «зони покриття» (формати реалізації підтримки) та «мертві зони» (вразливі місця освітнього середовища).

Модель має адаптивний характер і може бути реалізована як у великих університетах, так і в регіональних ЗВО, з урахуванням їхніх ресурсів. Вона також передбачає інтеграцію традиційних та інноваційних форм підтримки: від індивідуального консультування до використання гейміфікації та VR-середовищ.

Практична реалізація моделі може сприяти зниженню рівня емоційного вигорання, підвищенню мотивації до навчання та формуванню емоційно безпечного освітнього середовища у ЗВО.

Перспективи подальших досліджень полягають у створенні цифрових тренінгів емоційної грамотності для викладачів.

Список використаних джерел

1. Fitzpatrick K. K., Darcy A., Vierhile M. Delivering cognitive behavior therapy to young adults with symptoms of depression and anxiety using a fully automated conversational agent (Woebot): A randomized controlled trial // *JMIR Mental Health*. 2017. Vol. 4(2). e19.
2. Fraser B. J., Aldridge J. M., Adolphe F. A. A cross-national study of classroom environments in Australia and Indonesia // *Learning Environments Research*. 2010. Vol. 13. P. 135–157.
3. Immordino-Yang M. H., Damasio A. We feel, therefore we learn: The relevance of affective and social neuroscience to education // *Mind, Brain, and Education*. 2007. Vol. 1(1). P. 3–10.

4. Immordino-Yang M. H. Emotions, learning, and the brain: Exploring the educational implications of affective neuroscience. New York : W. W. Norton & Company, 2016. 208 p.
5. König J., Jäger-Biela D. J., Glutsch N. Adapting to online teaching during COVID-19 school closure: teacher education and teacher competence effects on student well-being // *European Journal of Teacher Education*. 2020. Vol. 43(4). P. 608–622.
6. Kopylova, N. (2020). Modern educational technologies in a technical university pedagogical process. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, 98.
7. Korobeynikov G., Lisenchuk G., Tyshchenko V., Odynets T., Vasylichuk V., Dyadechko I., Bessarabova O., Galchenko L., Piptyk P. (2019b). The dependence of emotional burnout on ovarian-menstrual cycle phases. *Journal of Physical Education and Sport*, 19(4), Art 199, 1374-1379.
8. Korobeynikov G., Potop V., Ion M., Korobeynikova I., Borisova O., Tishchenko V., Yarmak O., Tolkunova I., Mospan M., Smoliar I. (2019a). Psychophysiological state of female handball players with different game roles. *Journal of Physical Education and Sport*, (JPES), Vol. 19 (3), Art, 248. pp. 1698-1702.
9. Kuyken W., Weare K., Ukoumunne O. C. et al. Effectiveness of the Mindfulness in Schools Programme: Non-randomised controlled feasibility study // *The British Journal of Psychiatry*. 2013. Vol. 203(2). P. 126–131.
10. Lisenchuk G., Zhigadlo G., Tyshchenko V., Odynets T., Omelianenko H., Piptyk P., Bessarabova O., Galchenko L., Dyadechko I. (2019b). Assess psychomotor, sensory-perceptual functions in sport games. *Journal of Physical Education and Sport*, 19(2), Art 175, 1205-1212.
11. Liu X., Du J., Wu Y. Digital wellbeing apps: Evaluation and educational applications // *Journal of Educational Technology & Society*. 2020. Vol. 23(1). P. 21–30.

12. Pliushch, V., & Sorokun, S. (2022). Innovative pedagogical technologies in education system. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 15(34), e16960-e16960.
13. Tyshchenko V., Lisenchuk G., Odynets T., Piptyk P., Bessarabova O., Galchenko L., Dyadechko I. (2020). The psychophysiological status of the handball players in pre-competitive period correlated with the reactions of autonomic nervous system. *Advances in Rehabilitation / Postępy Rehabilitacji*; 34(1):40-46.
14. Zins J. E., Weissberg R. P., Wang M. C., Walberg H. J. Building academic success on social and emotional learning: What does the research say? New York : Teachers College Press, 2004. 250 p.
15. Zull J. E. The art of changing the brain: Enriching teaching by exploring the biology of learning. Sterling, VA : Stylus Publishing, 2002. 263 p.